

אכילת מצה קודם חצות

פסחים קכ, ב

תניא ואכלו את הבשר בלילה הזה, רבי אלעזר בן עזריה אומר ... עד חצות. אמר לו רבי עקיבא והלא נאמר חפזון עד שעת חפזון ... אמר רבא אכל מצה בזמן הזה אחר חצות, לרבי אלעזר בן עזריה לא יצא יד"ח. **תוס' שם:** יש מפרשים דכך הלכה, דהא סתם מתניי כוותיה, ואין זה ראיה.

מגילה כא, א תוד"ה לאתויי

נראה דהלכה כרבי אלעזר ... צריך למהר לאכול מצה בלילי פסחים קודם חצות, ואפילו מצה של אפיקומן, שהרי חיוב מצה בזה"ז הוה דאורייתא. אבל בהלל של אחר אפיקומן אין להחמיר כ"כ שהרי מדרבנן הוא.

רמב"ם הל' קרבן פסח סוף פ"ח

אין הפסח נאכל אלא עד חצות, כדי להרחיק מן העבירה, ודין תורה שיאכל כל הלילה.

שו"ת הרשב"א ח"א סוס"י תמה

ואפילו בקריאת הלל החמירו בתוספות שלא לקרות לאחר חצות.

מהרי"ל, סדר ההגדה ע' צב

תקשה לך על שני כוסות האחרונים דלאחר אכילה, יהיו גם כן מחוייבים לשתות קודם חצות, כדרך מצה.

שוע"ר סי' רמט ס"ט

סעודה שרגיל בה בימות החול ... מצוה להמנע מלקובעה מתחלת שעה עשירית ואילך כדי שיכנס לשבת כשהוא תאב לאכול ויאכל סעודת שבת לתיאבון. אבל לאכול ולשתות בלי קביעות סעודה אינו נמנע בערב שבת ובערב יום טוב.

שוע"ר סי' תנח ס"א-ב

מצות מצה הוקשה למצות הפסח, שנאמר על מצות ומרורים יאכלוהו ... לזמן אכילתה ... שצריך לאכלה קודם חצות הלילה, כמו הפסח שאינו נאכל אלא עד חצות.

שוע"ר סי' תעא

אסור לו לאכול פת, דהיינו מצה עשירה (כמו שיתבאר), מתחלת שעה עשירית בערב פסח עד הלילה כדי שיאכל מצה בלילה לתיאבון ... אבל מותר לאכול מעט פירות ... שלא אסרו אלא פת בלבד.

שוע"ר סי' תעג ס"ג

אין לו תשלומין ביום ... בשעה שיש מצה ומרור מונחים לפניך לשם חובה, דהיינו בלילה הראשון.

שוע"ר סי' תעה ס"ד

ואם נאנס ולא אכל מצה בלילה זה, אין לו תשלומין בשאר לילות וימים. לפיכך כשאוכל מצה בשאר לילות וימים אינו מברך על אכילת מצה, אף שלא אכל מצה עדיין מכניסת הפסח ולא בירך עליה.

שוע"ר סי' תעז ס"ו

צריך לזוהר לאכול האפיקומן קודם חצות לילה, כמו הפסח שלא היה נאכל אלא עד חצות. ולכתחלה טוב להקדים את עצמו לגמור את ההלל שאחר ברכת המזון קודם חצות.

פרי מגדים סי' תעז א"א ס"ק א

יש לומר הלכה כן כהר"ם ז"ל ... ומיהו בלא ברכה דספק ברכות להקל.

שוע"ר סי' תרלט ס"כ

כיון שאכילת לילה הראשונה נלמד בגזירה שוה מאכילת מצה, צריך להיות דומה לה בכל דבר, דהיינו שלא יאכל בערב יום טוב מן המנחה ולמעלה כדי שיאכל בסוכה לתיאבון, ולא יאכל בסוכה עד לאחר צאת הכוכבים, ויזהר לאכול קודם חצות לילה הכל כמו באכילת מצה, כמ"ש בהלכות פסח.

שו"ת משכנות יעקב סי' קלט

העולה בידינו ... דהלכה כרבי עקיבא, דעיקר מצות פסח מן התורה כל הלילה, ואם שכח לאכול מצה עד חצות חייב לאכול אחר חצות ולברך עליה ... ולפענ"ד דהמברך לא הפסיד.

היום יום לט"ו ניסן

בסדר הראשון היה אמו"ר מקצר, בכדי לאכול האפיקומן לפני חצות, אבל בשני היה מאריך. מתחיל לפני שעה ט וגומר בשעה ג-ד אחר חצות, והיה מאריך בביאור ההגדה.

לקוטי טעמים ומנהגים

בשו"ע שלו כתב, שלכתחילה טוב לגמור את ההלל גם כן קודם חצות (ר"ן סוף פרק ערבי פסחים וספ"ב דמגילה). אבל אין מדקדקין בזה בבית הרב.